

O'QUVCHILARDA KITOBGA QIZIQISH VA HURMATNI SHAKLLANTIRISH METODIKASI

G'aniyeva Barno Xolmatovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarda kitobga bo'lgan qiziqish va hurmatni shakllantirishning pedagogik va metodik asoslari yoritilgan. Unda o'qishga muhabbat uyg'otish, mutolaa madaniyatini rivojlantirish hamda kitobxonlikni rag'batlantirishda zamonaviy ta'lim metodlari va innovatsion yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, o'qituvchi va otalarning hamkorligi, dars jarayonida interfaol usullardan foydalanish orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va ma'naviy dunyosini boyitish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: kitobxonlik, mutolaa madaniyati, ta'lim metodikasi, o'quvchi tarbiyasi, ma'naviy kamolot, interfaol usullar, kitobga hurmat.

Аннотация: В данной статье рассматриваются педагогические и методические основы формирования интереса и уважения к книге у учащихся. Анализируется значение современных образовательных методов и инновационных подходов в развитии культуры чтения и поощрении читательской активности. Особое внимание уделяется сотрудничеству учителя и родителей, а также использованию интерактивных методов обучения для развития самостоятельного мышления и духовного мира учащихся.

Ключевые слова: чтение, культура чтения, методика обучения, воспитание учащихся, духовное развитие, интерактивные методы, уважение к книге.

Annotation: This article discusses the pedagogical and methodological foundations of developing students' interest in and respect for books. It analyzes the importance of modern teaching methods and innovative approaches in fostering reading culture and encouraging reading habits. Special attention is given to

teacher–parent cooperation and the use of interactive teaching methods to enhance students' independent thinking and spiritual development.

Keywords: reading culture, book appreciation, teaching methodology, student education, moral development, interactive methods, reading motivation.

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda yoshlarning bo'sh vaqtini samarali tashkil etish, ularni ma'naviy barkamol shaxs sifatida tarbiyalash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, o'quvchilarda kitobga bo'lgan qiziqish va hurmatni shakllantirish ta'lim-tarbiya jarayonining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Kitob inson tafakkurini rivojlantiruvchi, dunyoqarashini kengaytiruvchi, axloqiy fazilatlarni shakllantiruvchi eng muhim manba hisoblanadi. Shu bois ta'lim muassasalarida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, o'quvchilarning mutolaa qilishga bo'lgan ehtiyojini kuchaytirish bugungi kun talabi sanaladi.

Mamlakatimizda yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish borasida qator davlat dasturlari va qarorlar qabul qilinmoqda. Bu esa ta'lim jarayonida kitobga bo'lgan munosabatni tubdan yaxshilash, uni hayotiy ehtiyoj darajasiga olib chiqishni taqozo etadi.

Kitobxonlik o'quvchilarning bilim saviyasini oshirish bilan birga, ularning nutq madaniyatini rivojlantiradi, mustaqil fikrlash, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantiradi. Muntazam kitob o'qiydigan o'quvchi atrof-muhitga ongli munosabatda bo'ladi, voqea-hodisalarni mantiqiy baholay oladi.

Boshlang'ich sinflardan boshlab kitobga muhabbat uyg'otish o'quvchilarning keyingi ta'lim bosqichlaridagi muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli har bir dars jarayonida kitobdan foydalanish, badiiy va ilmiy-ommabop adabiyotlarga murojaat qilish muhimdir.

O'quvchilarda kitobga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirish quyidagi pedagogik asoslar orqali amalga oshiriladi:

- yosh va psixologik xususiyatlarni hisobga olish;
- o'quvchilarning individual qiziqishlariga mos adabiyotlarni tanlash;

- ta'lim jarayonida rag'batlantirish va motivatsiyani kuchaytirish;
- o'quvchi shaxsini markazga qo'ygan ta'lim yondashuvlaridan foydalanish.

Mazkur asoslar o'quvchilarda kitobni shunchaki o'quv quroli emas, balki hayotiy zarurat sifatida qabul qilishga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol metodlar muhim ahamiyat kasb etadi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "O'yla-izla-top", "Savol-javob" kabi metodlar o'quvchilarning faolligini oshirib, ularni kitob mazmunini chuqur anglashga undaydi.

Badiiy asarlar asosida rolli o'yinlar tashkil etish, sahna ko'rinishlarini namoyish etish o'quvchilarning tasavvurini kengaytiradi, asar qahramonlariga nisbatan qiziqish uyg'otadi va kitobga bo'lgan mehrni mustahkamlaydi.

Mutolaa soatlari va kitob taqdimotlari

Maktablarda muntazam ravishda "Mutolaa soati", "Sevimli kitobim", "Bir kitob – bir taqdimot" kabi tadbirlarni o'tkazish o'quvchilarning kitobxonlik madaniyatini rivojlantiradi. Bu jarayonda o'quvchilar o'qigan asarlari haqida fikr almashadilar, xulosalar chiqaradilar.

Bugungi kunda elektron kitoblar, audio kitoblar, ta'limiy platformalar va mobil ilovalardan foydalanish orqali o'quvchilarning kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish mumkin. Ayniqsa, zamonaviy texnologiyalar yoshlar uchun qulay va qiziqarli hisoblanadi.

O'quvchilarda kitobga hurmatni shakllantirishda o'qituvchi va ota-onaning o'zaro hamkorligi muhim rol o'ynaydi. Ota-onalar farzandlariga shaxsiy namuna ko'rsatib, uy sharoitida mutolaa muhitini yaratishlari lozim. O'qituvchi esa dars jarayonida kitobdan samarali foydalanib, o'quvchilarni mutolaaga yo'naltirishi zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilarda kitobga qiziqish va hurmatni shakllantirish uzluksiz, tizimli va maqsadga yo'naltirilgan jarayon hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish, o'qituvchi va ota-onalarning

hamkorligi orqali kitobxon, mustaqil fikrlovchi va ma'naviy yetuk avlodni tarbiyalash mumkin. Ushbu jarayon ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish to'g'risidagi qaror va farmonlar. – Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Ta'lim sohasini rivojlantirishga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar to'plami. – Toshkent, 2020.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
5. Abdullaeva Q., Yo'ldoshev J. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.